

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Kommunalförbundet
kollektivtrafikmyndigheten i
Västernorrlands län

Anneth Nyqvist
Certifierad kommunal
revisor

April 2018

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser.....	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser.....	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	8
3.3.1.	Iakttagelser.....	8
3.3.2.	Revisionell bedömning	9

1. *Sammanfattning*

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunalförbundet lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med kommunalförbundets mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Det finansiella målet för 2017 är inte uppfyllt.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens åiterrapportering, att verksamhetens utfall inte är fullt ut är förenligt med direktionens övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2017 är delvis uppfyllda, då tre av fem mål uppfylls.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed.

I syfte att öka kvaliteten på årsredovisningen lämnar vi följande rekommendationer:

- Både finansiella mål och verksamhetsmål avseende god ekonomisk hushållning bör utvecklas.
- Utvärdering av den ekonomiska ställningen utifrån kommunala redovisningslagen kap 4:5.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är direktionen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunalförbundets ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt

beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med KOMmunalförbundets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsmed utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och lands-ting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2018-03-25. Direktionen fastställer förslag till årsredovisningen 2017-03-28.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Direktionens beslutade mål om god ekonomisk hushållning

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av verksamheten

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Det finns en koppling till hur förändringar i omvärlden kan komma att påverka Kommunalförbundets ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Den totala sjukfrånvaron har jämfört med 2016 minskat från 5,7 % till 4,8 %. Långtidsfrånvaron har ökat vilket innebär att det är den korta sjukfrånvaron som har minskat. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen framgår att förbundet inte har några ansvarsförbindelser för pensioner intjänade varken för 1998 eller senare. Däremot har kommunalförbundet kostnader för pensioner till personal som uppgick till 1,9 mnkr för 2017.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en kort beskrivning av den samlade redovisningen och kort information om respektive bolags verksamhet och resultat för 2017. Redovisningen innehåller de krav på särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen som finns i RKR 8.2.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Investeringarna uppgår till 1,2 mnkr för 2017.

Driftredovisning – verksamhetens nettokostnader

Utfallet av Kommunalförbundets driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Verksamhetens nettokostnader fördelar sig enligt följande:

Sammanställning nettokostnader	Utfall 2017	Budget 2017	Budget avvikelse	Prognos helår	Prognos avvikelse
Landsbygdstrafik	-175,1	-183,3	8,2	-180,4	5,3
Tätortstrafik	-112,3	-114,0	1,7	-113,9	1,6
SÄKO	-107,7	-99,4	-8,3	-106,4	-1,3
Tågtrafik	-36,6	-44,9	8,3	-44,8	8,2
Biljettsystem	-0,7	-5,0	4,3	-0,8	0,1
Stationsavgifter	-1,8	-1,8	0,0	-2,1	0,3
Förvaltningskostnader	-33,7	-33,0	-0,7	-33,5	-0,2
Din Tur kundcenter	-17,4	-18,1	0,7	-18,0	0,6
Finansnetto	0,0		0,0	0,0	0,0
Resultat före medlemstillskott	-485,3	-499,5	14,2	-499,9	14,6

Budgetavvikelsen uppgår totalt sett till + 14,2 mnkr och förklaringen återfinns inom flera olika områden. Ökade biljettintäkter för landsbygds- och tätortstrafik uppgår till 8,9 mnkr där värdet på produkten Best Practice och regleringen norrlandsfördelningen uppgår till +8,1 mnkr och har klassificerats som jämförelsestörande poster. Kostnaden för den särskilda kollektivtrafiken (SÄKO) avviker med -8,3 mnkr mot budget och beror på ett ökat antal och längre sjukresor. Positiva avvikelser redovisas även för tågtrafik och biljettsystem som avviker med +8,3 mnkr respektive +4,3 mnkr.

Utfallet är 14,6 mnkr bättre än prognosen.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Kommunalförbundets uppfyller balanskravet då resultatet uppgår till 0 mnkr.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller till viss del en utvärdering av ekonomisk ställning utifrån kommunala redovisningslagen 4:5 utifrån att det sker en analys av likviditet och soliditet. Vi vill framhålla att för att en utvärdering ska kunna ske bör mål för den finansiella ställningen anges. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv men vi bedömer inte att dessa är tillämpliga vid utvärdering av kommunalförbundets ekonomiska ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Utvärderingen av ekonomisk ställning kan dock utvecklas.

3.2. God ekonomisk hushållning

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot direktionens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017:

Finansiellt mål, fastställt av direktionen i budget 2017	Utfall 2017	Måluppfyllelse, förbundets bedömning
KTM bedriver resurseffektiv kollektiv trafik.	Budgetavvikelsen uppgår till 2,8 % eller 14,2 mnkr, medan målet är att avvikelsen ska vara noll.	Nej, målet uppfylls inte.

Det finansiella målet uppfylls inte då budgetavvikelsen uppgår till +14,2 mnkr.

Mål för verksamheten

Direktionen har fastställt verksamhetsmål avseende god ekonomisk hushållning

Verksamhetsmål, fastställt av direktionen i budget 2017	Utfall 2017	Måluppfyllelse, förbundets bedömning
Kollektiv trafikmyndigheten ökar den regionala och fysiska tillgängligheten.	En rad förbättringar har genomförts samt att nyttjandegraden av digitala plattformar har ökat.	Ja, målet uppfylls.
Kollektiv trafikmyndighetens varumärke Din Tur stärks gentemot resenärer och allmänheten.	Marknadsföringsinsatser har genomförts under året, åtgärder för att tydliggöra varumärkesprofilen har vidtagits.	Ja, målet uppfylls.
Kollektiv trafikmyndigheten ökar nöjdheten över kollektiv trafiken hos resenärer och allmänheten.	P.g.a. bristande personalresurser har flera av de planerade aktiviteterna inte genomförts.	Nej, målet uppfylls inte.
Kollektiv trafikmyndigheten ökar det kollektiva resandet i Västernorrland.	Det kollektiva resandet ökar men når inte målet.	Nej, målet uppfylls inte.
Kollektiv trafikmyndigheten minskar kollektiv trafikens negativa påverkan på miljön.	Samtliga indikatorer uppnås.	Ja, målet uppfylls.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Det finansiella målet för 2017 är inte uppfyllt.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall endast delvis är förenligt med direktionens mål för verksamheten. Av de fem verksamhetsmässiga målen för 2017 är tre uppfyllda.

Vi rekommenderar att verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning utvecklas i enlighet med kommunallagens intentioner. Enligt förarbetena ska det för dessa mål finnas ett samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

Vi instämmer i direktionens bedömning att Kommunalförbundet inte når en god ekonomisk hushållning för 2017.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat uppgår till 0,0 mnkr vilket är i enlighet med budgeterad nivå. Av lämnade resultatkommentarer redogörs utförligt för budgetavvikelserna.

Verksamhetens nettokostnader uppgår till – 485,3 mnkr jämfört med budgeterade – 499,5 mnkr. Budgetavvikelsen uppgår till +14,2.

I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter minskat med 3,1 mnkr medan verksamhetens kostnader har ökat med 35,1 mnkr. Det är framförallt trafik kostnaderna som har ökat, ca 29,2 mnkr. Personalkostnaderna har ökat med ca 2,9 mnkr och kostnader för persontransporter m.m. har ökat med 3,9 mnkr. Avskrivningar har minskat med ca 4 mnkr vilket beror på att avskrivningstiden för en större investering avseende biljettmaskiner avslutades i början av 2017.

De ökade kostnaderna finansieras via medlemsbidrag och biljettsubventioner. Medlemsbidragen har ökat med 14,1 mnkr medan biljettsubventioner har ökat med 12,4 mnkr.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år och prognos.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	139,7	128,6	11,1	142,8
Verksamhetens kostnader	-629,0	-623,1	-5,9	-593,9
Jämförelsestörande post	8,1	0,0	8,1	0,3
Avskrivningar	-4,0	-5,0	1,0	-8,1
Verksamhetens nettokostnader	-485,3	-499,5	14,2	-458,8
Kommunala biljettsubventioner	89,2	111,8	-22,6	76,8
Medlemsbidrag	396,1	387,7	8,4	382,0
Finansiella intäkter		0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader		0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,0	0,0	0,0	0,0

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfatta tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt förbundets tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Förbundet redovisar inte några anläggningstillgångar varför denna rekommendation inte är aktuell.

I balansräkningen återfinns förutbetalda intäkter motsvarande drygt 8 mnkr som avser äldre statsbidrag; riktade bidrag till glesbygd- och handikappåtgärder etc. där vissa poster har varit orörda sedan mitten av 00-talet. Under 2016 har förbundets ledningsgrupp fattat beslut om hur dessa medel ska användas, ca 0,3 mnkr har ianspråktagits under 2017.

Kommunalförbundet har inte tagit upp någon avsättning för pensionsförpliktelser i sin redovisning. Kostnadsföring av premier för framtida pensioner sker månadsvis.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts. Förvaltningsberättelsen innehåller särskilda upplysningar enligt kraven i RKR 8.2.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Avsnittet angående redovisningsprinciper är kortfattat och bör utvecklas. Årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller till stora delar KRL:s krav och i övrigt lämnas uppgifter i enlighet med god redovisningssed.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed.

2018-04-09

Anneth Nyqvist
Uppdragsledare/projektledare